

Opolle lukemista?

Matti Lehtinen

Maanpuolustuskorkeakoulu

Ian Stewart: Kirjeitä nuorelle matemaatikolle. Suom. Juha Pietiläinen. Terra Cognita 2007, 215 s. Ovh. 25 euroa.

Peruskoulujen ja lukioiden ammatinvalinnanohjauksesta huolehtivat opinto-ohjaajat eli opot. Arvattavasti matemaatikon ammatti ei ole heille kovin tuttu, niin kuin se ei ole kovin tuttu useimmille oppilaillekaan. Opot ja matemaatikon ammattia harkitsevat nuoret voivat nyt täydentää tietojaan. Terra Cognita on nimittäin julkaissut suomeksi teoksen, joka luo kaikkien ymmärrettävällä tavalla kuvan siitä, miten ja miksi tullaan matemaatikoksi ja mitä matemaatikkona olo saattaisi olla.

Kirjan kirjoittaja on englantilainen Ian Stewart (s. 1945). Hän on itse matemaatikko, jonka tieteellinen julkaisutoiminta käsittelee mm. Lien algebroja ja katastrofiteoriaa. Tunnetumpi hän on kuitenkin matemaatiikkaa ja luonnontieteitä käsittelevänä populaarikirjoittajana. Virkatyönäänkin tämä Warwickin yliopiston matematiikan professori johtaa yliopistonsa matematiikan kansantajuistamislaitosta, *Mathematics Awareness Centreä*. Tällainen osasto Warwickissa tosiaan on.

Yksi Stewartin lähtökohta on häntäkin kuuluisamman matemaatikon G.H. Hardyn (1877–1947) vuonna 1940 ilmestynyt *Matemaatikon apologia*, jonka suomennos oli vuonna 1997 toimintansa alkaneen Kimmo Pietiläisen Terra Cognita -kustantamon ensimmäinen julkaisu. Hardyn kirja on pitkään ollut selkeimmin matematiikan olemusta yleistajuisesti, tyylikkäästi ja esteettisesti korkeatasoisesti esittelevä pikku teos. Stewart

päivittää Hardyn tekstiä ja kertoo enemmän itse matemaatikon opinnoista ja työstä. Stewartin suomentaja Juha Pietiläinen kirjoittaa sujuvasti ja korjetti – vävyn ja langon sekoittuminen on luettava ajan ilmiöksi, sukulaisuussuhteiden merkityshän taitaa ylläköllä olla vähenemässä.

Ian Stewart rakentaa kirjansa 21 kuvitteellisesta kirjeestä nuorelle ystävälleen Megille, joka kirjan aikana etenee matematiikasta kiinnostuneesta lukiolaisesta matematiikan opiskelijaksi, jatko-opiskelijaksi, *post-dociksi* ja viimein oikeaksi matemaatikoksi, yliopistovirkaan. Meg, arvattavasti Margaret, on sinänsä päivitys: yksi Hardyn lainatuimpia virkkeitä koskee matematiikkaa nuoren *miehen* alana. Stewart esittelee matematiikkaa itseään siten kuin siitä voisi ajatella olevan tarpeen kertoa vasta koulumatematiikkaan tutustuneelle ja kertoo siitä, miten hän itse tuli lähteneeksi alalle. Yliopisto-opiskelija Meg saa neuvoja matematiikan lukemisesta ja oppimisesta, todistuksen olemuksesta, soveltavan ja puhtaan matematiikan eroista sekä ajatuksia matematiikan filosofisesta rakenteesta. Jo tieteen portteja kolkuttelevalle neuvotaan tutkijoiden hierarkiaa ja yhteistyötä. Kerrotaanpa ammatin mukanaan tuomista pikku ongelmista kuten konferenssimatkoista eksoottisiin maailmankolkkiin omiutisten lentoyhtiöiden kyydissä.

Harva matematiikasta kiinnostunut koululainen oposito puhumattakaan tietää omakohtaisesti kovinkaan paljon oikeasta matematiikasta, matematiikasta sellaisena, kuin matemaatikko sen kohtaa. Stewartin kirja antaa aika hyvät lähtötiedot.